

Verslag Vogelwerkgroep IVN Valkenswaard-Waalre

ivn natuur
educatie

Onderwerp: Vogelringers en wandeling Wellenseind

Datum: 7 februari 2026

Ringen van vogels

Nadat iedereen keurig op tijd op de Bosstraat is, vertrekken we naar Lage Mierde. Vandaag staat voor de meesten iets nieuws op het programma. Met ons achten brengen we een bezoek aan twee vogelringers die actief zijn op het landgoed Wellenseind.

Voordat we de beide mannen in beeld hebben, gaat wel wat tijd verloren. Enkelen van ons zijn vorig jaar bij de ringers geweest, maar die hebben kennelijk hun stek verlegd. Dus na veertig (?) minuten wandelen door een nat maar schitterend gebied komen we aan waar we worden verwacht. De beide ringers zitten al op ons te wachten.

De tafel met alle benodigheden om de administratie bij te houden en vogels te kunnen ringen

Eerst wordt tijd ingeruimd om uitleg te geven over de vraag waarom vogels worden gevangen en hen te voorzien van een ring en wat dat ringen inhoudt. Voor het ringen zijn drie redenen:

1. Het in beeld brengen van de vogeltrek.
2. Het in beeld brengen van de wintervogels.
3. De landelijke deelname aan het Europese CES project.

We krijgen eerst uitleg over het hoe en waarom van het ringen en registreren. Op de voorgrond de beide ringers.

Alle activiteiten worden uitgevoerd onder de vlag van het Vogeltrekstation (zie: www.vogeltrekstation.nl). Ringers hebben een opleiding gevolgd die minimaal twee jaar duurt alvorens zij examen kunnen doen. Zij moeten een machtiging hebben, die wordt afgegeven door het Vogeltrekstation. Het Vogeltrekstation beschikt, als enige organisatie in Nederland, over een raamvergunning verstrekt door het Ministerie van LNVN, waaronder individuele ringmachtigingen kunnen worden afgegeven. Ook alleen deze gemachtigden zijn bevoegd om mistnetten te kopen voor het vangen van de vogels. De gegevens van al deze projecten vullen samen een omvangrijke database.

Vogeltrekstation
Centrum voor vogeltrek en -demografie

Maar goed, terug naar de ringers en hun uitleg. Het ringen gebeurt op het Wellenseind gemiddeld éénmaal per twee weken. Voordat je je afvraagt hoe dit door de vogels wordt ontvangen, nu alvast de opmerking dat het welzijn van de vogels altijd voorop staat. Het is zeker waar dat vogels stress ondervinden van het vangen, maar de ringers houden zich aan strenge regels. De ringers proberen vogels zo kort mogelijk in de netten te laten zitten. Na het vangen worden de vogels individueel in een zak bewaard in afwachting van het ringen en registreren.

Een net gevangen koolmees

Vogels worden ook niet met twee of meer exemplaren in één zak bewaard, omdat zij zich anders agressief ten opzichte van elkaar kunnen gedragen. De tijdsduur tussen het vangen en het vrijlaten wordt zo kort mogelijk gehouden. Soms is het dus echt aanpoten als meerdere vogels uit een net worden gehaald. Op onze vraag of de stress niet traumatiserend is, wordt negatief geantwoord. Negatief in de zin dat het vangen kennelijk niet leidt tot het vertrek van vogels uit een gebied. Zo komt het vaker voor dat een geringde vogel op dezelfde dag een tweede en weleens een derde keer wordt gevangen. Maar – en dat is ook tijdens ons verblijf bevestigd met een zojuist gevangen koolmees – dezelfde vogels worden ook op verschillende dagen door de ringers op dezelfde locatie gevangen.

Bij het ringen is het aantal vogels en soorten van belang. Maar natuurlijk ook hun fysieke toestand (bv voldoende opgevet voor de trek naar overwinteringsgebieden). Uiteindelijk worden tenminste de volgende zaken geregistreerd:

- de datum, het tijdstip en de locatie van het vangen;
- het ringnummer en de gehanteerde diameter van de ring;
- het soort vogel en indien mogelijk ook het geslacht en de leeftijd;
- het vetgehalte van de vogel hetgeen zeker voor wegtrekkende vogels van belang is om de reis te kunnen overleven;
- het gewicht van de vogel.

Hieronder een paar beelden over het registreren van gegevens en het ringen.

Het ringen zelf van een heggenmus

Leeftijdsbepaling a.d.h.v. de vleugel van een koolmees

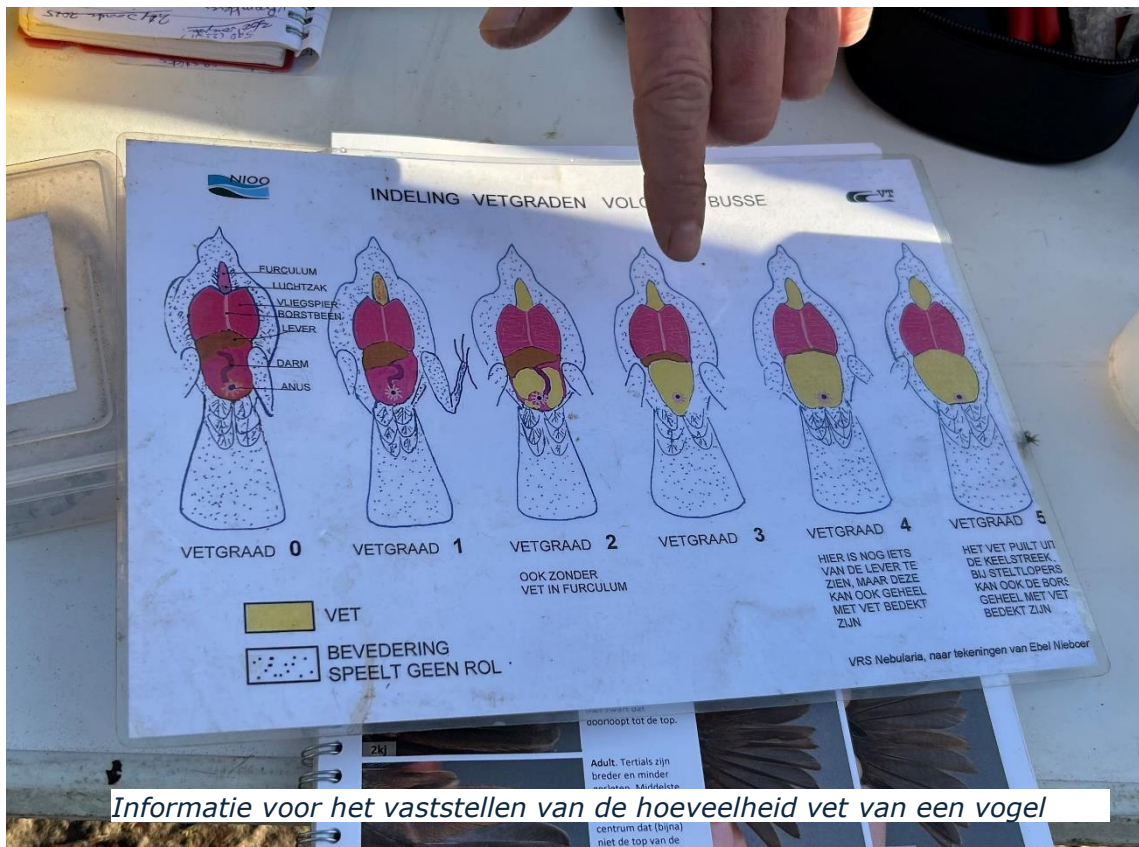
Metten van de vleugel van een pimpelmees

Wegen van de heggenmus

Tijdens onze aanwezigheid zijn twee heggenmussen, twee koolmezen en twee pimpelmezen voorzien van een ring. En natuurlijk worden zij allemaal, net als de heggenmus op bovenstaande foto, weer netjes en onbeschadigd vrijgelaten.

Informatie voor het vaststellen van de hoeveelheid vet van een vogel

Graag willen wij weten of er nog bijzondere vangsten of momenten te vermelden zijn. Daar komen diverse antwoorden op. Zo is hier een keer een in Denemarken geringde heggemus gevangen. Of de vangst van een buizerd die meende dat een gevangen vogel nog in het net een maaltijd kon zijn. Hij kwam zelf vast te zitten. Ook de vangst van ijsvogels staan de mannen nog goed bij. Een laatste bijzonderheid betreft een ingezonden ring van een in Portugal is gevonden vogel die eerder in Lage Mierde is geringd.

De grootste en kleinste ring die deze ringers hebben: 18 mm voor de buizerd en 1,8 mm voor goudhaantjes.

Na het ringen nog even door het gebied.

Eén van onze leden heeft voor de afronding van de ochtend nog een gids geregeld om door het gebied te lopen. Dat blijkt een zwager te zijn dus dan is het regelen van de afspraak heel makkelijk. De man weet ons enorm veel te vertellen over de geschiedenis van het gebied en het eigendom daarvan (de familie Zeeman van inderdaad de winkelketen Zeeman), maar ook het belang van het landgoed voor de grote hoeveelheid insecten die er voorkomen.

Op een vlotte en leuke manier zijn we bijgepraat over de vier biotopen die het landgoed kent maar ook over de vele onderhoudsactiviteiten die door de vrijwilligers en enkele vaste medewerkers worden uitgevoerd. Veel aandacht hoort bij de hoge waterstanden in het gebied. Diverse looppaden zijn dit en vorig jaar voorzien van houten 'bruggen' om het wandelen vlotter te laten lopen. Ook de aanpak van de Japanse Duizendknoop en de bij ons bekende Rododendron is toegelicht. Ook het fokken van brandrode runderen krijgt aandacht. En natuurlijk kunnen we het als vogelaars niet laten. De diverse middelste bonte spechten, die van zich lieten horen, de grote lijster en de zwarte specht zijn geregistreerd alsmede de blauwe reiger op een bijzondere plaats. Of is hier sprake van een nieuwe soort: de boomtopreiger???

Na de wandeling is het koffietijd en een laatste praatje voordat we naar huis gaan. Weer een leerzame en natuurlijk gezellige dag.

De blauwe reiger die vanuit de boomtop alles in de gaten houdt.

Eén van de aanwezige brandrode runderen op stal.